Чыла эл пролэтар-шамыч, ушныза! — **Лэнин-Сталин паша вэрч кучэдалаш йамдэ лий!**

Йамдэ лий

ВЛКСМ МАРОБКОМЫН органжэ
1937 ий, 9 сэнтьабрь
№ 46 (482)

Пионьэр-шамыч, пашашкэ!

Мэ кодшо номырэшнат угыч сайлымашым вучымо ок кӱл манын сэрэнна ыльэ. Но йатыр школлаштэ пашам альат тарватэн огытыл. Чын, тэвэ тачысэ номырэшна мэ Йошкар-Ола пэрвой номыран тӱналтыш школышто пионьэр вожатый Зурскайа йолташын сай пашажэ нэргэн ончыктэнна. Но вэт чыла вэрэ тыгэ огыл. Йужо вэрэ (кодшо годымат ойлэн улына ыльэ) звэньэвой да отрӓд совэт вуйлатышэ укэ манын паша ыштымашышт укэ. Вэсым сайлымым вучэн кийат.

Нимом вучышаш укэ, а пашаш пижаш кӱлэш! Мутат укэ, чылажак отрӓд совэт вуйлаташ кодын ок кэрт, тыгак йужыжым звэньэвойланат кодаш ок лий. Кодшо ий йатыр отрӓд вуйлатышэ, звэньэвой-шамыч тӱрлӧ сылнэ модышым, газэт лудмашым, оборонно значоклан нормо сдайымашым вуйлатэн моштэн огытыл. Тэний кодшо ийысэ ситыдымаш-шамыч нэргэн кутырэн налаш кӱлэш. Вуйлатэн кэртдымым пионьэр активыш сайлымэ ок кӱл.

Иужо пионьэр-шамыч тыгэ кутыркалат: „мэмнан отрӓдын вожатыйжэ укэ" манын шкэныштын паша ыштыдымыштым шойыштэн кодынэшт. Чынак,—вожатый укэлык начар паша. Вожатый укэ дэнэ отрӓдлан паша ышташыжэ йӧсӧ, но ок лий огыл. Вожатый укэлык ик жаплан вэлэ. Райкомол-шамыч вожатый-шамычым лишыл жапыштэ ойырэн колтэдышаш улыт. Нуно тидлан мутым кучат.

Но ты мартэнжэ отрӓд дэн звэна-шамычлан пашам ӧрдыжэш кодыман огыл. Кажнэ школышто старшэ вожатый уло. Тудо прэдсэдатэль да отрӓд совэтлан тылзаш паша планым ышташ полшэн кэртэш. Тудо физкультур, тӱрлӧ моло кружок-шамычым вуйлатылаш руководитэль-шамычым шогалтыжэ. Вэт пашажым сӓдак ышташ ок лий огыл. Лийэш.

Кугу Социалистичэский рэвольуцын 20-шо идалыкшым сылнэ дэч сылнэ пионьэр паша дэнэ ваш лийаш йамдылалтман.

Иошкар-Ола шэмэр молодьож—

СТАЛИН йолташлан

Мэ, самырык Марий Рэспублик столицын—Йошкар-Олан молодьожшо, XXIII Тӱньамбал Рвэзэ Кэчэ лӱмэш эртарымэ митингыш чумыргэн, Тыланэт, мэмнан шэргэ, йӧратымэ вождьлан, туныктышылан шокшо большэвик саламым колтэна.

Чумыр Марий Автоном Совэт Социалистичэский Рэспублик молодьож лӱм дэнэ мэ Лэнинско-Сталинский Цэнтральнэ Комитэтлан, тыланэт, мэмнан йӧратымэ шэргэ Сталин йолташ, мучашдымын прэданнэ улмынам каласэна.

Рэвольуционно бдитэльностьым эрэак нӧлтэн шогымо нэргэн ВКП(б) ЦК-н фэвраль-мартысэ плэнумыштыжо пумо указаньэтым, большэвизмым кидыш налмэ нэргэн чумыр лэнинский комсомоллан, чумыр совэт молодьожлан паша программэ улшо лозунгэтым мэ шарнэна да тудым кэчын илышыш пуртэн шогэна.

Калык тушман-шамыч—Салтанов, Файнбэрг, Лукьйанов, Бубэкин, Андрэйэв, молат лэнин комсомол вуйлатымашкэ ондалэн пурэн, совэт молодьож коклаштэ моральнэ-йӱла шотышто шаланымаш гоч коммунистичэский воспитаньым чараклэныт, лэнин комсомолым большэвик партий ваштарэш шогалташ тыршэныт. Мэмнан марий рэспубликыштэ каргымэ тушман, буржуазнэ националист дэн троцкист-бухарин отщэпэнэц-шамыч ВКП(б) радамыш ондалэн пурэн врэдитэльский, дивэрсионно да шпион пашаштым ыштылыныт, комсомол дэн совэт молодьожым шкэдэкышт савыраш тӧчэныт. Нуно мэмнан куанышан илышнам шупшын налаш тӧчэныт, мэмнан молодьожын куанышан, пийалан илышышкыжэ кэрылтыныт.

Но калыкын каргымэ тушманжэ шамыч шонымашкышт шуын ышт кэрт. Йэжов йолташ вуйлатымэ НКВД орган-шамычын бдитэльностьышт фашизмын тарзыжэ-шамычын бандыштым шалатыш.

У импэриалистичэский сарым ылыжтышэ фашисразбойник-шамыч тӱньам у сарыш лишэмдат, эн онтычыч Совэт Ушэм ӱмбак кэрылташ, миллион дэнэ йэҥ шамычым пуштын пытараш, айдэмэ вӱрым эҥэрла йоктараш йамдылалтыт. Фашист пират-шамычын „Тимирязев", „Благоев" да „Комсомол" торговый совэт тэплоход-шамычым вӱдыш пуртэн колтымыштлан шыдэшкымашкэ марий рэспублик молодьож шкэнжын йӱкшым уша.

Мэмнэн социалистичэский родинам сэҥаш нунылан чумыр мэмнан молодьожнам пытараш кӱлэш, а тидыжэ ныгунамат лийын ок кэрт. Мэ шкэнан социалистичэский родиннам йӧратэна да тудым пытартыш чӱчалтыш вӱр мартэ аралаш йамдэ улына.

Совэт Ушэм у сайлымэ систэмэ почэш СССР Вэрховно Совэтыш сайлымаш ончылно шога. Калык тушман-шамыч йужо вэрэ шкэ кандидатыштым пуаш да нуным государствэ вуйлатымэ органлашкэ шыҥдараш тыршат. Мэ Тыйым, шэргэ Иосиф Виссарионович ӱшандарэна: пролэтар диктатурын органжым кӱрыштшашлан калык тушманын дэмократийым кучылташ тыршымыжлан рэшитэльнэ отпорым пуэна. Совэтыш эн сай, тэргымэ, социализм пашалан, кугу Лэнин-Сталин партийлан чынак прэданнэ йэҥ-шамычым вэлэ сайлэна.

Мэмнам кугу коммунист партий вуйлатымэ дэнэ, мэмнам кугу Сталинын ончэн куштымыжо, воспитатлымыжэ да туныктымыжо дэнэ лэнин комсомол, чумыр совэт молодьож моктана. Мэмнан эн кумдан шарлышэ лозунгна тидэ: Пиалан илышым ыштымыжлан Сталин йолташлан тау!

Вийан лийжэ ВКП(б)-н Лэнинско-Сталинский Цэнтральнэ Комитэтшэ!

Вийан лийжэ мэмнан вождь, таҥ да туныктышо Сталин йолташ!

Иошкар-Оласэ комсомолэц-шамычын VIII-шэ конфэрэнцийжэ почылто

Тэҥгэчэ 6 шагат кастэнэ колхоз школ пӧртэш Йошкар-Ола комсомол организацийын VIII конфэрэнцыжэ почылто. Конфэрэнцыш 110 дэлэгат толын.

Прэзидиумыш ВКП(б) Обком сэкрэтарь **Врублэвский**, ВКП(б) Горком сэкрэтарь **Микин**, ВЛКСМ Обком сэкрэтарь **Рӓбчиков**, ВЛКСМ Горком сэкрэтарь **Орликов** йолташ-шамыч, молат, чылажэ 11 йэҥ сайлалтыныт.

Кужун совым кырэн конфэрэнцэ почотно прэзидиумыш **Сталин** йолташым, ВКП(б) ЦК Политбӱром, **Йэжов, Димитров, Тэльман, Хозэ Диас, Долорэс Ибаррури, Косарэв** йолташ-шамычым сайлыш.

ВЛКСМ Горкомын пашажэ нэргэн отчот докладым **Орликов** йолташ ыштыш.

ССР Ушэм Совнаркомышто

ССР Ушэм Совнарком ушэм рэспубликласэ наркомпрос-шамычым обӓзатлэн: ССР Ушэм историй дэнэ утларак кугу учэбник лэктын шумэш Шэстаковын возымо „Краткий курс истории СССР" учэбник дэнэ 3 дэн 4 класслаштэ вэлэ огыл, тыгак 5, 6 да 7 класслаштат туныкташ тӱҥалаш.

Школышто пэрвой кэчэ. Сӱрэтыштэ Йошкар-Ола 5 №-ан тӱҥалтыш школышто тэний пэрвой ий тунэмаш пурышо-шамычым школ навыклан туныктат.— Тэ иктаж мом йоднэда альэ каласынэда гын, киддам тыгэ нӧлталза,—манын туныктышо Лидиа Владимировна ойла.

„Мый ӱшанэм: сэҥымаш мэмнан лийэш“

(Долорэс Ибаррурийын (Пасионарийа) йочаж шамычлан колтымо сэрышыж гыч)

„Тӱньамбал рвэзэ кэчын мый паша лугыч икмыньар жапым ойрэн, тланда, кажнэ кэчын эрэ шэргэ лийшэ йочам-шамыч, возынэм.

18 ийульышто (1936 ий) сӱмырлышӧ ожнысо Испанийыштэ мэмнан илыш нэлэ ыльэ да ты мартэат Испанийын фашист-шамыч руалтымэ ужашыштыжэ тудо нэлэ: шужымашан пашадар, жалкэ илэмвэр, куллык, культурдымылык, нужналык да лышыл ончыкылык вэрч лӱдмаш. Пашазэ дэн крэсаньык-шамычын икшывышт паша кид утыж дэнэ шуко улмылан кӧра пашаштэ нигунам лийдэ кушкыныт.

Кугу олаласэ урэмлаштэ, йал площадьласэ сэмынак, пашадымэ рвэзэ да ӱдыр-шамыч миллион дэнэ пэрныл коштыныт. Паша укэ! Нуно шонэныт —эрэак тыгэ лийэш. Нунын шонымашышт мӱндырнӧ, путырак мӱндырнӧ улмаш—тэҥыз дэн курыкла гоч пийалан илышэ молодьожым куштышо калык дэк нунын шонымашышт кайэн, кушто культур, искусство, наук, благосостойаньэ властьым кучышо изи кашакын привилэгийжылан огыл, а шэмэр-шамычын, пашазэ дэн крэсаньык-шамычын, пӧрйэҥ дэн ӱдрамаш - шамычын достойаньыштлан шотлалтэш. Пичкэмыш йӱдыштӧ майак сэмын, СССР—социализм эл—нунылан корным ончыктэн да нунын шӱмыштым ӱшан дэнэ тэмэн.

Тӱньамбал рвэзэ кэчэ! Эргым, тый шарнэт? Тый ыльыч аза да тый молодьож дэнэ пырльа дэмонстрацийыш коштынат.

Тыйын шӱжарэт Амайа лӱдын: тудо тыгай изи ыльэ, жандарм-шамыч тыгай шыдэ ыльыч. Нуно кугу иэҥ-шамыч сэмынак йоча-шамычым кырэныт да пуштэдэныт. Мэмнан молодьож могай лӱддымӧ ыльэ!

Но тидэ, йоча-шамыч, чылажат—эртышэ да ожсо кучэдалмашын кэчыжэ-шамыч нэргэн шарымаш кызытсэ кэчыласэ кугу паша ончылно шапалга. Кызыт кажнэ кэчэ—тидэ драматичэский кучэдалмаш кэчэ. Тидэ кучэдалмаштэ молодьож кугу йэҥ-шамыч дэнэ пырльа шкэ вӱрышт дэнэ шкэ илышым пуаш йамдэ улмо да гэроизм нэргэн каласкалышэ чаплэ страницэ-шамычым возат.

Эрэак манмэ гай подпольышто пашам ыштышэ да эскэрымаштэ лийшэ мэмнан чаплэ коммунист партий шкэ члэнжэ-шамычлан бойэвой шуаралтмашым пуэн да молодьожым гэроизм дэн шкэ илышым пуаш йамдэ улмо шӱлышэш воспитатлэн.

Тачэ чыла фронтлаштат коммунист - шамыч патырлыкын смэлостьын да рэшимостьын эн чаплэ примэржым чыла бойэцшамычлан ончыктат.

Мэмнан вийын шӱкэн шогымыжо дэнэ, мэмнан партийын кэчэ йэда вийан кушмыжо да влийаньыжэ дэнэ тушман мэмнан радамым шолдырташ да шалаш арам тӧча.

Иочам-шамыч, мэмнан кучэдалмаш нэргэн мом тланда каласаш? Кажнэ кэчын тудо куатлырак лийэш, кажнэ кэчын у тушман-шамыч кушкыт. Нунын ваштарэш мэ кучэдалшаш улына.

Долорэс Ибаррури

—Но кэрэк кузэ гынат, пэрвойсо кэчэ дэч тачэ мэмнан сэҥымашлан ӱшан вийанрак. Тидэ—кушто шомак огыл. Мэмнан дэч йодын кэртыт: молан мэ тачэ сэҥымашлан тыгэ ӱшанэна?

Шарналтэна, могай условийыштэ мэ кучэдалаш тӱҥалын улына? Мэмнан бойэц-шамыч фронтыш оружий дэч посна кайэныт. Нунылан, винтовкым налашлан лийын, йолташыштым йӧрылгмым вучаш логалын. Мэмнан бойэц-шамыч шкэныштын лӱддымылыкышт дэнэ гына вооружиглалтын ыльыч. Гэрман, игальйан да португалий армий-шамыч дэнэ, фашист, фалангист, марокканэц да мӓтэжнэ офицэр-шамыч дэнэ кучэдалмэ жапыштак мэ пӱтынь тӱньан чурийжэ ончылно, Испанийым шкэнжым судьбашыжэ кодышо дэмократичэский эллаcэ правитэльствэ-шамычын чурийышт ончылно армий дэн авиацийым ыштышаш ыльна; мэ шотлэн пытарыдымэ нэлылыкым сэҥэн, путырак шуко жэртвэ дэнэ ожно мэмнан укэ улшо войэннэ промышлэнностьшым ыштышаш ыльна.

Кунам мый Испанийым кодышо эл-шамыч нэргэн ойлэм, а нуно тудын пашажым шкэ пашаштлан, вэс сэмынжэ дэмократий дэн эрык пашалан шотлышаш ыльыч, тыжэч ик элым лукташ кӱлэш—тидэ СССР! Испаний социализм эллан, мэмнан пашам кугу аралышэ Сталин йолташлан таум ышта да тудо курымэш пэш кугу таум ышташ тӱҥалэш. Тидэ тау ыштымашым нигэат да нимоат измдэн ок кэрт.

Пэрвойсо оружийдымэ да вургэмдымэ дружин-шамыч олмэш тачэ мэмнан кэчэ йэда эрэ вийанрак да дисциплинированырак лийын шогышо армийна уло. Мэмнан кугэшнымэ авиацийна, тушман-шамычым лӱдыктышӧ авиацийна уло. Мэмнан войэннэ промышлэнность ыштaлтэш. Пытартышэшыжэ, мэмнан калык кэрэк могай гэроизмылан, кэрэк могай жэртвылан йамдэ да тудым ыштэн кэртэш, а мэмнан партийын влийаньыжэ кэчэ йэда утларак шижалтэш да тудын могырыш эрэ у вий йэшаралтэш.

Мэмнан мландым вӱр дэнэ йошкартышэ да мэмнан элым кушкэдшэ тидэ шучко сар кунар эшэ шуйна, ом палэ. Но мый ӱшанэм: сэҥымаш мэмнан лийэш. Мэмнан эн сай йэҥ-шамычын кондымо жэртвышт мэмнан молодьожлан пашашкэ, наукышко, искусствышко, культурышко, благосостойаньышкэ да тыныслыкышкэ корным почэш. Тудын кэчыжэ-шамыч илышаш вэрч кучэдалмаш дэнэ огыт румбыкаҥ, а сэҥымашын пайрэмжэ лийыт. Тидэ вишкыдэ ошма ӱмбалан ышталтшэ шонымаш огыл, а рэальнэ лийын шогышо факт. Тидым рэспублликан Испанийсэ рвэзэ-шамыч илышын положэньыштыжэ да условийыштыжэ лийшэ кугу вашталтыш ончыкта.

Йоча-шамычлан грант, аристократ—мӓтэжник - шамычын дворэцышт пуалтын. Кызыт йоча-шамыч-властьыштэ шогышо-шамычлан гына доступно улшо благосостойаньэ дэн пайдаланат. Пионьэр лагэрлаштэ эрласэ йэҥ-шамыч шкэ мускулыштым да шодыштым пэҥгыдэмдат, ожно нунылан налаш лийдымэ знаньым погат. Мэмнан допризывник - шамычым ушышо „Алэрта!“ организацийыштэ нуным опытан учитэльшамыч воспитатлат да вуйлатат. Пашазэ институтлаштэ высшэ образованьым налаш способностьан пашазэ-шамыч тунэмыт. Нуно тошто рэжим годым нунылан тунэмаш лийдымэ профэссийым налыт.

Иочам-шамыч! Тӱньамбал рвэзэ кэчым тӱньасэ эн пийалан молодьож коклаштэ пайрэмлымыда годым Испаний фронтлаштэ эрыкан да справэдливэ ончыкылык вэрч кучэдалмаштэ колышо шкэндан изадам ида мондо.

Тэндам авада тӱжэм гана ӧндалэш. **Долорэс Ибаррури**“.

Кугу Октьабрь Рэвольуций вашэш.

Матрос дэн солдат-шамыч крэсаньык-шамычын выступатлымыштым вуйлатат (1917 ий сэнтьабрь).

(„История гражданской войны в СССР“ книган 1-шэ томжо. П. Васильэв художникын сӱрэтшэ гыч).

Фашист бандит-шамычым пәҥгыдын каратлаш!

Йошкар-Оласә чыла прәдприатьә дән учрәжләньылаштә фашист пират-шамычын совәт судна „Тимирязев“ дән „Благоев“ пароходым вӱд йымак колтымо ваштарәш пәш кугу шыдә дәнә вашлийыч. Сӱрәтыштә: Йошкар-Ола чодра заводышто митинг.

Фашист пират-шамычын орымышт

Фашист бандит-шамыч „Тимирязев“ дән „Благоев“ лӱман совәт тәплоходым вӱдышкӧ пуртән колтәныт

30 августышто „Тимирязев“ совәт тәплоход английсә Кардәф порт гыч Порт-Саидыш кайшыжла Алжир дәчын 120 километр әрвәлнә кок торпәдә-шамыч вӱдышкӧ пуртән колтәныт. Экипаж кок шльупкәш шинчын кайән утлән, нуным кол кучышо-шамыч утарәныт.

1 сәнтьабрьыштә Эгәй тәҥызыштә „Скирос“ остров дәч 15 миль ӧрдыжәш „Франко“ флаган вӱд йымал пуш нимогай шиштарымаш дәч посна „Благоев“ лӱман Совәт пароходым вӱд йымак волтән колтән. „Благоев“ пароход францув портыш асфальтым нангайа улмаш.

Экипаж пушәш шинчын утлән да нуным „Адиос Николаос“ грәций судна нангайән.

Ик матросым пуштыныт, тудым „Скирос“ островәш тойымо.

* * *

Ты увәрым налмәк чумыр совәт калык, тыгак моло әлласә шәмәр-шамыч орышо фашист пират-шамычлан кугу шыдыштым луктын каласат. Фашист-шамычын айдәмә лӱмым йомдарымышт уло тӱньалан раш.

Совәт калык „Тимирязев“ да „Благоев“ тәплоходым угыч ышташ кумылжым почын каласа. Ик кәчаш, пәл кәчаш пашадарыштым тәплоход-шамыч ышташ пуат.

Кугу вийан Йошкар авиаций ССР Ушәм границым аралымаштә

Орышо, чылтак йанлыкыш савырнышә нимогай мәрым шиждымә кугу корнысо фашист разбойник-шамыч шуко миллионан калыкым пытарашлан, айдәм вӱрым әҥәрла йоктарашлан тӱньам сарышкә шупшыт.

Фашист пират-шамыч шинчән лийышт: большәвик партий дән кугу Сталинын таратымә совәт калык, кӱләш лийәш гын, шкә родинжым аралаш ик йәҥ сәмын шогаләш. Фашист-шамыч шинчән лийышт: границым аралымаштә мәмнан куатлә, сәҥаш лийдымә совәт авиаций. Тудо тушманын ик самольотшымат границә коч ок колто вәлә огыл, но интәрвәнт-шамычын әскадрильыштым шкә млачдәшышток пытараш тӱҥаләш.

Фашист әл вуйлатышә-шамыч шинчән лийышт: Моско гыч нунын столицийыш йуж корно, нунын столиций гыч Москош шумәш дәч утларак лишнә.

Шкә кокла гычшә йатыр лу Совәт Ушәм гәройым лукшо, шуко тӱньамбал рәкордым ыштышә, арктик гоч чоҥәштышә, льотчик кәч могай бойәвой крәдалмаштат сталинский ӱшаным достойно шукта.

Совәт Ушәм Гәрой полковник—В. П. Чкалов.

Горький, 3-IX.

Фашист кашаклан пәҥгыдә ваш мут

Шуар-сола тӱҥалтыш школышто (Роҥго район) тунәмшә да туныктышо-шамыч „Тимирязев“ совәт тәплоходым фашист, шакшә кашакын вӱд йымак волтән колтымыштлан пәш чот шыдәшкымыштым каласат да „отлично“ тунәмаш пәҥгыдә мутым пуат.

Ильан Иапык.

Мәмнан шӱмна шыдә дәнә тәмын

Тӱньа мучко ӧрыктарышә увәр шарлыш. Мәмнан шӱмна чыташ лийдымә шыдә дәнә тәмын. Фашист пират-шамыч ты мартә нигунам колдымо кугу прәступләньым ыштән, Совәт торговый суднам вӱд йымак колтымылан наказатлалтдә огыт код.

Партий дән правитәльствын пәрвой ӱжмышт почәшак пассажир да экспәдицион самольот штурвал гыч истрәбитәль, бомбардировщик, развәдчик пилот кабиныш куснән шинчына.

Фашист сволоч-шамычлан шкә лавран копаштым кугу Совәт калыкын достойанийышкыжә шуйаш әрыкым она пу!

Совәт Ушәм Гәрой—
М. Сләпньов.

Совәт Ушәм Гәрой—
П. Головин.

Фашист пират-шамычлан вашмут

Фашист разбойник-шамычын „Тимирязев“ дән „Благоев“ лӱман мәмнан совәт тәплоход-шамычым вӱд йымак пуртән колтымышт нәргән газәтыштә лудымат уло кӧргӧ туләм дәнә шыдәшкышым.

Орышо фашист разбойник тӱшка пытышашыштым шижыныт да шакшә дәч шакшә паша-шамычым ыштылыт. Но нуно айдәмә шот гыч ләкмышт дәнә мәмнам огыт чактарә. Мә әшә утларак вәлә Совәт Родинынам аралымә пашанам вийаҥдәна.

„Тимирязев“ дән „Благоев“ гай тәплоходым ышташ мый шкә стипәндийәм гыч ик процәнтым ойырәм.

Литвин Иыван.

Йошкар-Ола район, Кузнәцово пәдучилищә.

Фашист разбойник-шамычлан пәҥгыдә мәрым!

Фашист пират-шамычын нимогай чий дәч посна „Тимирязев“ дән „Благоев“ лӱман совәт тәплоход-шамычым вӱдыш пуртән колтымыштым колын фашист разбойник тӱшкалан чытыдымә шыдәм ләктәш.

Фашист кашак мәмнан әрык әлналан тӱрлӧ сәмын ӱчым ышташ тыршат, сарым тарватынәшт, мәмнан әлын тыныс калыкшым вӱрыш пуртынәшт. Но арам! Нуно мәмнан ӱмбак пижытак гын, садак огыт утло—вуйышт йомәш.

И. Фәдотов.

Йошкар-Ола район, Кузнәцово пәдучилищә.

Зурскайан отрьадшә пашалан пижын

Зурскайа Нина ындә кум ий лийәш Йошкар-Ола 1 номыран школышто пионьәр вожатыйлан пашам ышта. Тудын примәрнә пашажым шуко пионьәр вожатый дән пионьәр-шамыч шинчат.

Тунәмаш тӱҥалмын пәрвой кәчыж гычак Нина пионьәр-шамыч дәнә сборым әртарән. Тушто пионьәр отрьадын ончыкылык паша планжым илышыш пуртышаш нәргән каҥашымә. Ты паша план почәш отрьад пашам ышташ тӱҥаләш.

Зурскайа пионьәр-шамыч дәнә тунәмаш тӱҥалмә годсәк ик кана чодрашкә да кок кана пионьәр пӧртыш погынән мийәныт. Тунәмаш тӱҥалмә кәчылан „Пионьәр“ лӱман пырдыж газәтым пионьәр вий дәнә лукмо.

Школышто самодәатьәльнә кружок-шамычым организоваймә.

Кызыт музык, хор да сӱрәтл аштунәммә кружок-шамыч пашам ыштат. Кружокышто чылажә 85 йоча-шамыч пашам ыштат. Нунын кокла гыч талантан, мастар-шамыч кушкыт. Тәвә хор кружокышто участвоватлышә Кирпичникова ән талә мурызо, музык кружок члән Кньазәв Льолья гармоньым, гитарым шокташ пәш кәртәш. Сӱрәтлымә кружокат пашажым тӱҥалын. Заньатьым кок кана әртарымә да кружокышто улшо 24 йоча чыланат раш коштыт.

Школышто дисциплинә пәҥгыдә. Пәрәрыв годым шургән, тужын курышталшә укә. Коридорышто йоча-шамычлан лудаш посна библиотәк. Тушто тӱрлӧ книга дән газәт-шамыч улыт. Тидат йоча-шамычлан культурно канаш полша. Адак кажнә класс дәнә класс, посна тунәмшә дән тунәмшә да туныктышо-шамыч ваш-ваш сорәвноватлат.

Пионьәр отрьад лишыл жапыштә кугу Октьабрь пайрәмлан йамдылалташ вийан пижын. Пайрәмлан хоровой кружок сай муро-шамыч дәнә выступатлаш йамдылалтәш. Музык кружок шумовой оркәстр дәнә выступатлаш йамдыла да сӱрәтлымә кружок альбомым ыштән шукта.

Ильан Йапык.

Мый днәвникым ыштәм

Мый икымшә сәнтьабрь гычак тӱҥалын днәвникым сәраш тӱҥальым. Тушагын ийгәчә могай лиймым, пӱртӱс илышыштә мо, кузә ваштал шогымым да кәчә йәда могай паша (событий) лийын шогымым сәрән, сӱрәтлән шогаш тӱҥалам.

Сәргәйәв Аләксандр.

Сотнур район, Кугу Корамас ПКШ.

Коммунизм вэрч кучэдалшэ самырык бойэц-шамыч

6 сэнтьабрьыштэ Тӱньамбал Рвээ Кэчэ эртыш. Ты кэчын мэмнан дэнэ пырльак капиталист эллаеэ антифашист рвээ-шамычат калык фронтын знамыжэ йыр чумыргэн фашизм да сар ваштарэш урэмыш лэктынит.

Шкэ рвээзылыкыштым, шкэ вийыштым, патырлыкыштым комсомолэц-шамыч шэмэрым эксплоататоршамычын кидышт гыч утарымэ пашаш пӱтыньэк пуат.

Комсомол армийын радамыштыжэ чаплэ гэройшамыч кушкынит, нунын лӱмышт миллионло калыкын ушэшыжэ кодэш. Нинэ самырык рвээ да ӱдыршамыч шкэ пашаштлан ӱшанымыштым, прэданнэ улмыштым пытартыш шӱлышышт мартэ аралэныт. Нуно палач-шамычын тинчашкышт лӱддэ ончэн, „Эсэн лийжэ коммунизм!“ кычкырэн колэныт.

Мэ тачэ буржуазий кидэш колышо рвээ гэройшамыч нэргэн „Пионерская правда“ гыч кусарэн пэчэтлэна. Нунын илышышт, лӱддэ крэдалмышт да гэройла колымышт млання рвээ рэвольуционьэр-шамычлан могай лийаш кӱлэшым ончыктат.

ХУ ЛАН-ШЭН

Китайын комсомолэцшэ, рвээ пашаэ да крэсаньыкшэ-шамыч китай рэвольуцын самырык гэройжо—комсомолэцшэ Ху Лан-шэным пагалэн шарналтат.

Ху Лан-шэн китай комсомол ЦК-ан члэнжэ улмаш. Шучкылыкым чактарэн, полицэйскийшамычын кид йӱмачышт писын утлэн да мойн комсомолын пумо пашажым тудо лӱддэ шуктэн. Молодьожым чумырэн, рвээ пашаэ дэн крэсаньык шамычлан кӧ нунын тушманышт да кузэ нунын ваштарэш кучэдалшашым умылтарэн.

Но вот 1934 ийыштэ Ху Лан-шэн полицийын кидышкыжэ логалын.

Ху Лан-шэн кугу комсомол пашайэн лийын, садланак полицэйский пий-шамыч тудын куатшым пудырташ, пашаж гыч отказатлыкташ уло вийыштым пыштэн пижыныт. Нуно Ху Лан-шэнлан китайын комсомолэцшэ-шамычлан тудын коммунизм дэч отказатлымыж нэргэн обращэньым сэрыкташ ойым пуэныт. Тидлан нуно Ху Лан-шэнлан илышэтым аралэна маныныт.

Тидэ шакшэ ойым Ху Лан-шэн йӧршын колыштын огыл. Тунам тудым эн нэлэ да чоткыдын орландарымашым шуктэныт. Но тидат полшэн огыл. Тунам полиций пытартыш йӧным ыштэн. Ху Лан-шэным нуно тыгэ лӱдыктэныт: тудо пашажым ок кудалтэ гын, обращэньышкат кидшым ок пыштэ гын, тудын мӧнтысӧ йэшыжат казнитлалтыт.

Ху Лан-шэн пэнгыдэ, нигуш корангдымэ лийын. Тунам палач-шамыч шкэ пучко шонымыштым шуктэныт. Ху Лан-шэнын шинча ончыланжак тудын аважым да ачажым казнитлэныт.

Ху Лан-шэн тидэ нэлэ дэч нэлэ жапымат чытэн лэктын. Тудо палач-шамыч ӱмбак шыдыжым луктын каласэн:

— Тэ мыйын ачамат, авамат казнитлэн пуштда. Мыйын ик паша вэлэ кодо—пашаэ класын пашажэ. Тудын вэрчын мый колашат йамдэ улам.

Ху Лан-шэным пушташ приговорым луктыныт да казнитлэныт. Тыгэ самырык, чаплэ илыш кӱрылтын. Чыла тӱрлӧ нэлын орландарымашым ужын гынат, Ху Лан-шэн пытартыш шӱлышыжӧ мартэ рэвольуционьэр, коммунистак лийын кодын.

Аида Льафуэнтэ

Астурийын столицыжэ—Овиэдо олам фашист войска-шамыч налын шуктэнытак ыльэ. Иностраннэ лэгионын частьыш, (тӱрлӧ национал дэн бандитшамыч гыч тарлалтшэ войскашамыч) рэвольуционьэр-шамыч лиймашкэ паровоз дэпо ваштарэш атакым тӱналыныт.

Аида Льафуэнтэ пульэмотчица улмаш. Лэгионэр-шамычын наступатлаш тӱналмэкышт, Аида шкэ пульэмотшым ӧндалын, кычкыралын:

— Йолташ-шамыч, тулым нинэ шакшэ-шамыч ӱмбакэ, ончыко, рэвольуцо вэрч!

Тудо вашкэ гына пульэмотшым шындэн, лэнтым тӧрлалтэн наступатлышэ лэгионэр-шамыч ӱмбакэ лӱлташ тӱналын.

Лӱддымӧ комсомолкан примэржэ бойэц-шамычлан вийым пуа. Нуно лӱддымын да пэнгыдын крэдалыт. Лэгионэр-шамыч шуко йомдарэныт. Шукын лиймышт дэнэ гына нуно сэнэныт. Аида Льафуэнтэ плэныш вэрэштын.

Лэгионэр-шамычын отрӓд командиржэ туддэч йодыштын:

— Кузэ тыйын лӱмэт?
Тудо пэлэштэн:
— Мый комсомолка:
— Кудалтэ тидэ вургэмэтым!—кычкыралын офицэр.
— Тидын дэч ончылгоч шкэ илышэм дэч ойырлэм,—вашэш пэлэштэн Аида.

Тудын ӱмбалныжэ антифашист милиций вургэм улмаш.

Тидыч дэч вара тудым пидыныт. Тудын ончылно солдат взводым шогалтэныт. Офицэр командоватлэн. Пычал-шамыч ӧолталтыч... Колшашым шинчаж дэнэ ончэн, Аида Льафуэнтэ кычкыралын:

Вийан лийжэ совэт рэвольуций! Вийан лийжэ Коммунист Интэрнационал!

Пычал йӱк-шамыч тудын пытартыш йӱкшым пэтырат.

Испаний калык ӱмыржӧ мучко гэрой ӱдыржын лӱмжым шарнаш тӱналэш.

ИСПАНИИ ФРОНТЛАШТЭ

Эрвэл фронтышто 24 августышто тӱналмэ наступлэньэ дэнэ рэспубликан войска-шамыч 4 кӱлэш пункт-шамычым налыныт: Мадрид—Барсэлон кӱртньӧ корно линийысэ Кодо, Мэдиано, Вильйамайор дэ Гальйэго да Кинт пункт-шамыч кызыт нунын кидыштэ. Сарагосу дэн Уэскым упэн шогышо чыла кӱртньӧ корно моло тӱрлӧ корно кӱрылтыныт. Сарагоса рэспубликан батарэйын артиллэрий тул йӱмалныжэ.

Кучэдалмаштэ рэспубликанэц-шамыч плэныш 3 тӱжэм йэнгым да мӓтэжник-шамычын кок тӱжэмат пэлэ винтовкыштым, 60 пульэмьотым да 12 орудийым налыныт.

Мӓтьэжник-шамыч шкэ войскаштым йӱдвэл фронт гыч эрвэл фронтыш кусаркалат. Тышкэ 60 самольотым кусарымэ да „шэм пикш“ лӱман итальйан пэхотно дивизийым колтымо.

Бэльчитэ олан урэмыштыжат пэш чот кучэдалмаш лийын шога. Рэспубликанэц-шамыч цирк дэн духовно училищым пӧртшым налыныт. 2 сэньтабрьыштэ кэчэгутлан 12 фашист самольотым рэспубликанэц льотчик-шамыч волтэн шуэныт.

Пытартыш кэчылаштэ рэспубликанэц да мӓтьэжник-шамыч коклаштэ пэш талын крэдалмаш Бэльчитэ ола йыр лийын шогэн. Мӓтьэжник-шамычлан полшаш итальйан дивизий толын, сад дэнэ кучэдалмаш талышнэн.

3 сэнтьабрьыштэ талэ крэдалмаш ола кӧргыштак лийын. Мӓтьэжник-шамыч пэш чоткыдын аралалташ тыршэныт гынат, рэспубликанэц-шамыч Бэльчитэ олам шкэ кидышкышт шупшын налыныт.

Рэспубликанэц-шамычын пытартыш кэчылаштэ сэнэн налмэ кумдыкыштым шотлаш гын, нунын налмышт 700 квадратнэ километрыш шуэш.

Приговор

Оршанкэ район йал озанлыкыштэ да колхоз строитэльствыштэ врэдитлышэ-шамыч пашам куд кэчэ тэргымэк, Марий АССР Вэрховно судын спэциальнэ коллэгийжэ 3 сэнтьабрь 12 час йӱдым приговорым лукто. Оршанкэ райисполкомын ожнысо вуйлатышыжэ С. П. Лобановым 10 ийлан пытараш да 5 ийлан политичэский права дэч посна кодаш, райзэмуправлэньын ожнысо начальникшэ А. С. Дрожжиным да районын ожнысо зоотэхникшэ И. П. Шишкиным лӱйаш да шкэ погыштым конфисковатлаш судитлымэ.

Тӱньамбал Рвээ Кэчэ—Йошкар-Олаштэ

6-шо сэнтэбрь. Йошкар-Оласэ шэмэр-шамыч колонно дэнэ „Динамо“ стадионыш XXIII-шо Тӱньамбал Рвээ Кэчым пайрамлаш чумыргат.

„Динамо“ стадион калык дэнэ тэмын. Митингыш изижгэ-кугужгэ — чыланат толыныт.

10 шагат жап. ВКП(б) Горком сэкрэтарь Микин йолташ кӱчык мут дэнэ митингым почэш. Оркэстр „Интэрнационалым“ шокта.

Эн ончыч ВКП(б) Область Комитэт дэн Марий АССР Исполком лӱм дэнэ Андрэйэв йолташ саламлымэ мутым ойла. Андрэйэв йолташ почэш ВЛКСМ Область Комитэт лӱм дэнэ Рӓбчиков йолташ саламла.

Йошкар-Оласэ туныктышо-шамыч лӱм дэнэ—Корольова, пионьэр-шамыч лӱм дэнэ—Суворова, октьабрьат-шамыч лӱм дэнэ Васӓнина йолташмыт саламлымэ мутым ойлат.

Митинг Марий рэспубликысэ чыла комсомол да молодьож лӱм дэнэ Сталин йолташлан письмам колта.

Митинг дэч вара стадионэш оласэ физкультурно командэ-шамычын модмаш, ӱчашымаш эртаралтэ.

Мэмнан отличнэ вэлэ тунэммэ шуэш

Мэмнан школышто пэрэмэн, канымэ жапым тунэммэ ийын тӱналтыш кэчыж гычак куанэн, вэсэлан эртараш тӱналыч. Канымэ залыштэ шашкэ, шахмат адак моло модышат уло. Шукэртэ огыл дирэктор волэйбол дэн футбол мэчым налын пуэн. Жап шиждэ эрта. Модыш вуйым кандараш полша.

Сэргэйэв А.
Сотнур район, Кугу Корамас ПКШ.

Врид. отв. рэдактора—
А. З. РЭЧКИН.

АДРЭС: Йошкар-Ола, Совэт пӧрт, 24 № комнат, „Йамдэ лий“ рэдакця.

Упол. Марлита № А—289. Тираж 7360 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком орган. Савыктышэ „Марий Коммун“